

ЕКОНОМІКО-СОЦІАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Тези доповідей
VII Міжнародної науково-практичної конференції
(24–25 квітня 2025 року, м. Львів)

За загальною редакцією Наталії ПАВЛЕНЧИК

Львів
ЛДУФК ім. Івана Боберського
2025

УДК 615.814.1.

МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНА РЕАБІЛІТАЦІЯ КОМБАТАНТІВ ІЗ ХРОНІЧНИМИ БОЛЬОВИМИ СИНДРОМАМИ НА АМБУЛАТОРНОМУ ЕТАПІ

Лідія Буцька

доктор наук у сфері натуральної медицини, кандидат медичних наук, доцент

Оксана Древіцька

доктор медичних наук, професор

Віктор Черняк

доктор медичних наук, професор

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Валентин Рижак

адвокат, спеціаліст із права інтелектуальної власності

Optimum Media Ukraine (Україна)

Хронічний біль є однією з найпоширеніших проблем серед комбатантів середнього віку, що ускладнює їхнє повернення до повноцінного життя та праці. Водночас психоемоційні наслідки участі в бойових діях, зокрема посттравматичні переживання, значно ускладнюють процес фізичної реабілітації. Це зумовлює потребу у впровадженні мультидисциплінарних підходів, які поєднують соматичний і психоемоційний складники терапії.

Мета — розробити й оцінити ефективність мультидисциплінарної реабілітаційної програми для комбатантів із хронічними больовими синдромами (ХБС) на амбулаторному етапі. Запропонована програма поєднує мануальні методи, акупунктуру й психопресуру 17 біологічно активних точок, спрямовану на зменшення тривожно-депресивних розладів

Матеріали й методи Дослідження тривало у 2020–2024 роках. У ньому взяли участь 60 добровольців-чоловіків віком 43,2 ± 4,3 року, які скаржилися на ХБС та мали ознаки тривожності (ТДР) або пережили психотравмівні події. Респонденти були випадково розподілені на дві рівні групи (n = 30).

Контрольна група (КГ) отримувала традиційне медикаментозне лікування (анальгетики, нестероїдні протизапальні засоби, місцеві креми).

Дослідна група (ДГ) отримала мультикомпонентну терапію, що містила: міофасціальний масаж у поєднанні із (авторською методикою) вакуумним (спина, сідниці, стегна); акупунктуру з індивідуальним підбором точок; психопресуру (ПСП) 17 біологічно активних точок (обличчя, руки, передня поверхня тулуба). Перед застосуванням ПСП проводилася індивідуальна бесіда з виявленням травмувальних подій та оцінюванням ступеня їхнього впливу за 10-бальною шкалою. Процедура ПСП супроводжувалася вправами на синхронізацію роботи мозку (рухи очей, закочування під час простукування), а також ритмічним диханням (вдих видих на 4 рахунки). Для оцінювання ефективності застосовано такі методики: шкала візуально-аналогова (ВАШ) для оцінки інтенсивності болю; двокомпонентна шкала BROW для оцінювання ризику болю в попереку; шкала Бека для визначення рівня депресії; шкала Спілбергера для визначення рівня тривожності; суб'єктивна 10-бальна шкала посттравматичних переживань. Функціональну здатність пацієнтів до виконання побутової активності оцінювали через тестування 5 люмбальних вправ із подальшою інтерпретацією за шкалою BROW.

Результати. У ДГ вже після першого сеансу 76,5% пацієнтів відчули суттєве полегшення больового синдрому. У КГ лише 54,2% учасників відзначили поліпшення після завершення курсу медикаментозного лікування. Порівняльний аналіз виявив статистично достовірні відмінності між групами ($p \leq 0,05$): рівень тривожності в дослідній групі знизився на 15,3 ± 2,3%; рівень депресії — на 17,7 ± 3,1%; індекс болю за ВАШ — на 25,4 ± 2,5%, порівняно з контрольною групою. Пацієнти ДГ повідомили про зниження посттравматичних переживань у середньому на 3,1 бала (дід 7,2 до 4,1).

Обговорення. Результати дослідження підтверджують високу ефективність індивідуалізованої мультидисциплінарної програми, яка поєднує фізичні, нейрофізіологічні та психоемоційні техніки. Зменшення тривожно-депресивних проявів та інтенсивності болю вказує на потребу системного підходу до реабілітації комбатантів із ХБС. Особливу роль відіграє авторська методика міофасціального масажу, яка забезпечує м'яку регуляцію м'язового тонусу, покращення трофіки тканин та психоемоційне розвантаження.

Висновок. Розроблена реабілітаційна програма, яка поєднує мануальні техніки, акупунктуру та ПСП 17 біологічно активних точок, є ефективним засобом послаблення ХБС та ТДР у комбатантів на амбулаторному етапі. Її застосування сприяє поліпшенню фізичного й психоемоційного стану пацієнтів, що є важливим етапом повернення до соціальної активності.

Список використаних джерел:

1. Буцька Л. В., Древицька О. О., Чухраєв М. В. Психофізіологічна реабілітація при больових синдромах: монографія. Київ: Персонал, 2017. 208 с.
2. Чухраєв М. В., Медков І. В., Буцька Л. В., Глоба О. П., Забулонов Ю. Л. Комлементарні методи діагностики і лікування болю і больових синдромів. *International scientific innovations in human life*: proceedings of the 14th International scientific and practical conference, Manchester, United Kingdom, 2022. Manchester: Cognum Publishing House, 2022. P. 60–67.
3. Butska L., Drevitska O., Lenha E. Application of the multilevel multidisciplinary approach at rehabilitation of the persons working in the conditions of high psychophysical loadings and suffering from pain syndromes. *Role of science and education for sustainable development*. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. P. 722–733.
4. Butska L., Bulakh I., Borysiuk I. Current trends of inclusive practices in persons suffering with pain syndromes and under the action of high stress loads. *Digital transformation of society: theoretical and applied approaches*: *monograph*. 46. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts University of Technology. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. P. 524–535.
5. Butska L., Shkrabiuk V., Kulesha-Liubinets M. Modern concepts of mechanisms of occurrence and development of pain syndromes of non-visceral origin in persons working in conditions of high psychophysical loads. Literature review. *Digital transformation of society: theoretical and applied approaches*: monograph. 46. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts University of Technology. Katowice: Publishing House of University of Technology, 2021. P. 535–549.